

Instituti për Studime të Avancuara GAP

Këshilli i Evropës

Procedurat për Anëtarësim dhe Përfitimet

COUNCIL
OF EUROPE

CONSEIL
DE L'EUROPE

HYRJE

Këshilli i Evropës është organizatë ndërkombëtare e shteteve evropiane e themeluar më 5 maj 1949 dhe njihet si organizata më e vjetër politike evropiane. Në fillim të funksionimit të Këshillit të Evropës (KE) ishin 11 shtete nënshkruese të statutit të KE¹, kurse tani KE ka 47 vende anëtare² dhe shteti i fundit i anëtarësuar në KE është Mali i Zi, i anëtarësuar më 11 maj 2007. KE u themelua duke pasur për qëllim arritjen e bashkëpunimit më të madh të shteteve evropiane dhe ngritjen e besimit midis shteteve e popujve, mbrojtjen e të drejtave të njeriut, promovimin e demokracisë parlamentare dhe shtetit ligjor, promovimin e standardeve të larta për politikën sociale dhe ligjore, si dhe nxitjen e ndërgjegjësimit për një identitet të përbashkët evropian. Këto qëllime arrihen përmes debateve në institucionet e KE-së, përmes aderimit të sa më shumë shteteve evropiane në KE dhe përkushtimit të shteteve anëtare për përparim dhe zhvillim të të drejtave politike, sociale dhe ligjore. Këshilli i Evropës nuk ka ndonjë lidhje institucionale apo ligjore me Bashkimin Evropian, mirëpo çdo shtet anëtar i BE-së para se të anëtarësohet në BE ishte anëtar i KE-së. Selia e institucioneve të KE-së ndodhet në Strasburg të Francës. KE vepron përmes institucioneve të saj, të cilat janë: Asambleja Parlamentare e KE-së, Këshilli i Ministrave, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Sekretari i Përgjithshëm dhe Kongresi i Autoriteteve Lokale dhe Rajonale. Gjithashtu KE deri më tani ka nxjerr një numër të madh të konventave dhe numri i tyre arrin në mbi 200 konventa apo traktate, të cilat janë pranuar edhe nga shtete jo anëtare të KE-së.

Ky punim ka për qëllim që të qartësojë sa më shumë mënyrën e anëtarësimit të Republikës së Kosovës në Këshillin e Evropës si dhe pengesat që mund të dalin në rrugën drejt anëtarësimit në KE. Ky shkrim gjithashtu do të mundohet të përshkruajë mënyrën e përfaqësimit të Kosovës në institucionet e KE-së në rast se Kosova pranohet në këtë organizëm ndërkombëtar dhe në fund do të japë rekomandimet rreth hapave që duhet të ndjekë Kosova për t'u anëtarësuar në KE.

KOSOVA DHE KËSHILLI I EVROPËS

Kosova ka deklaruar pavarësinë më 17 shkurt 2008 dhe që nga shpallja e pavarësisë Republikën e Kosovës e kanë pranuar 36 vende të ndryshme të botës, ku 27 nga këto vende janë shtete anëtare të KE-së. Kosova është shtet evropian, shtet ligjor dhe me respekt për të demokracinë parlamentare dhe të drejtat e njeriut – këto janë kushtet e përgjithshme politike të cilat Kosova i ka proklamuar shumë herë, si në Deklaratën e Pavarësisë me të cilën Republika e Kosovës zotohet se do t'i respektojë të drejtat e njeriut konform Konventës Evropiane për të Drejtat dhe Liritë e Njeriut, po ashtu edhe përmes Planit të Ahtisarit, plan të cilin e ka pranuar Kuvendi i Kosovës. Rrjedhimisht nga zotimet dhe përkushtimet për këto kritere, si dhe shkalla e përmbushjes se tyre, mund të konkludohet se Kosova plotëson kushtet për të qenë shtet anëtar i KE-së.

---

¹ Belgjika, Danimarka, Franca, Irlanda, Italia, Luksemburgu, Holanda, Norvegjia, Suedia, Mbretëria e Bashkuar dhe Irlanda Veriore.

² Përveç vendeve anëtare, në KE ekziston edhe statusi i shteteve vëzhguese të cilat janë: Selia e Shenjtë, SHBA, Kanadaja, Japonia dhe Meksiko. Bjellorusia ka aplikuar për anëtarësim mirëpo I është dhënë vetëm statusi i mysafirit special, status I cili është suspenduar pas zhvillimeve të fundit jo demokratike në këtë vend.

Edhe pse Kosova nuk është shtet anëtar i KE-së, Kosova zbaton disa nga Konventat e KE-së. Korniza Kushtetuese për Vetëqeverisjen e Përkohshme ("Korniza Kushtetuese"), kreu 3, normon aplikimin e disa dokumenteve ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, ndër të cilat edhe këto konventa të Këshillit të Evropës: Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive themelore të Njeriut dhe protokollet e saj³, Kornizën e Konventës së Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Minoriteteve Kombëtare, Kartën Evropiane të Gjuhëve Rajonale dhe Minoritare. Këto konventa aplikohen direkt në Kosovë pa asnjë ndërhyrje ligjore nga legjislacioni vendor.⁴ Gjithashtu, shumë ligje të Kuvendit të Kosovës dhe rregullore të UNMIK-ut, në preambulat e tyre, i referohen konventave specifike të Këshillit të Evropës, siç është për shembull Konventa evropiane për vetëqeverisje lokale. Edhe me Draft Kushtetutën e Republikës së Kosovës parashihet që Konventat Evropiane të cilat zbatoheshin përmes Kornizës Kushtetuese të zbatohen edhe përmes Kushtetutës së Republikës së Kosovës.

Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive themelore të Njeriut është konventa më e njohur e KE-së, e cila bazohet në Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut të OKB-së. Të gjitha shtetet anëtare të KE-së e kanë pranuar këtë Konventë, si dhe disa shtete jo anëtare të KE-së. Edhe pse nuk është rregull e shkruar, shtete aspiruese për t'u anëtarësuar në KE duhet që të pranojnë këtë Konventë. Pranimi deklarativ apo në letër i kësaj Konvente nuk është kushti themelor për t'u anëtarësuar në KE, mirëpo nevojiten edhe rezultate konkrete në respektimin e Konventës.⁵ Kosovës do t'i kërkohet që të nënshkruajë edhe konventa tjera të KE-së, e sidomos pas 11 shtatorit 2001, ku KE kërkon me ngulm nënshkrimin e Konventës Evropiane kundër terrorizmit, si dhe Konventën Evropiane kundër krimeve kibernetike.⁶

PËRFITIMET QË DO TË KETË KOSOVA NGA ANËTARËSIMI NË KE

KE u themelua me qëllim që t'u jepej fund armiqësive në mes të shteteve në truallin e Evropës, pas dy luftërave të tmerrshme botërore në shekullin XX, të cilat lanë shkatërrime të mëdha dhe ngritën mosbesimet në mes kombeve. Synimi kryesor i

---

³ Në kohën e nënshkrimit të Kornizës Kushtetuese nga PSSP më 15 maj 2001 ishin në fuqi 11 protokolle të KE, të cilat nxirreshin me qëllim të plotësimit dhe amendamentimit të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, kurse tani ekzistojnë 14 protokolle. Korniza Kushtetuese lë hapur çështjen e protokolleve që do të thotë se në Kosovë aplikohen të gjitha protokollet të cilat i nxjerr KE, edhe pas hyrjes në fuqi të Kornizës Kushtetuese.

⁴ Në praktikën e të Drejtës Kushtetuese njihen dy mënyra të aplikimit të dokumenteve ndërkombëtare në territorin e një vendi: aplikimi i drejtpërdrejtë pa ndërhyrje me dispozita të legjislacionit vendor, dhe aplikimi i tërthortë apo përmes legjislacionit vendor. Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut ofron mundësinë që shtetet të mos aplikojnë disa dispozita të Konventës apo edhe t'i aplikojnë këto të drejta duke ndërhyrë përmes legjislacionit vendor

⁵ Edhe pse kishin nënshkruar Konventën për të Drejtat dhe Liritë e Njeriut, Greqia dhe Turqia ishin suspenduar nga pjesëmarrja në punimet e KE për shkak të shkeljeve të shumta ndaj të drejtave dhe lirive të njeriut, mirëpo me përmirësim të gjendjes këto shtete u lejuan përsëri që t'i bashkohen KE. Mirëpo KE ndjek edhe standarde të dyfishta, marrim shembull Asambleja Parlamentare e KE në vitin 2000 kishte rekomanduar që Rusia të mos ketë të drejtë vote në KE, për arsye të shkeljeve sistematike të të drejtave të njeriut sidomos në krahinën e Çeçenisë, mirëpo pas kërcënimeve nga ana e Rusisë se nëse merret ky vendim Rusia do të tërhiqet plotësisht nga KE, ky organ mbylli sytë dhe lejoi Rusinë të vazhdonte të merrte pjesë në vendimmarrje në kuadër të KE.

⁶ Një Konventë tjetër e rëndësishme e KE është edhe Konventa për asistencë të dyanshme në çështjet penale, nga e cila do të mund të përfitonte gjyqësori i Kosovës.

KE-së ishte mbrojtja e të drejtave dhe lirive të njeriut dhe promovimi i demokracisë parlamentare, ku për këtë qëllim krijoi institucionet e saj gjyqësore dhe politike të cilat vlenin për shtete anëtare të KE-së dhe i bëhej presion shteteve anëtare jashtë KE-së. Me zgjerimin gjithnjë e më të madh të Bashkimit Evropian, rëndësia e KE-së po zbehet gjithnjë e më shumë. Kjo ngase BE ofron të gjitha kushtet që i ofron KE, madje i avancon ato në shkallë shumë më të lartë. Të gjitha shtetet anëtare të BE-së kanë qenë fillimisht shtete anëtare të KE, mirëpo anëtarësimi në KE nuk do të thotë që ai shtet është afër anëtarësimit në Bashkimin Evropian. Shumë shtete anëtare të KE-së janë ende larg anëtarësimit në Bashkimin Evropian. Mirëpo anëtarësimi në KE ka përparësitë e tij, siç janë konfirmimi i sovranitetit të një vendi, qasja në debatet parlamentare në Asamblenë e KE-së dhe në Këshillin e Ministrave, si dhe qasja në Gjykatën Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Përfitimet e anëtarësimit në KE janë më shumë politike, sesa që janë ekonomike, ligjore apo sociale. Anëtarësimi i Kosovës në KE rrit mundësinë që Kosova të mbrojë qytetarët e saj të cilët kanë probleme të natyrave të ndryshme në vendet jashtë Kosovës e që janë anëtare të KE-së. Gjithashtu shtetasit e Kosovës do të mund t'i drejtohen Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut nëse konsiderojnë se i janë shkelur të drejtat dhe liritë e tyre nga shteti i Kosovës, apo cilido shtet anëtar i KE-së. Mirëpo kjo mund të arrihet vetëm kur të jenë shterur të gjitha mundësitë ligjore kombëtare, tek atëherë qytetarët kanë të drejtë t'i drejtohen Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.⁷

Gjithashtu pjesëmarrja e përfaqësuesve kosovarë në kuadër të KE-së do të rriste prestigjin ndërkombëtar të shtetit të Kosovës dhe do të mund të ndikojë që opinionet e Asamblesë Parlamentare dhe Këshillit të Ministrave të KE-së të jenë më të favorshme për Kosovën.⁸

PROCEDURAT PËR ANËTARËSIM NË KE

Duke marrë parasysh përfitimet që mund të ketë Kosova nga anëtarësimi në KE, po ashtu duke marr në konsideratë kushtet që plotëson Kosova për të qenë anëtare e KE-së, si dhe fakti që një numër i arsyeshëm i konventave të KE-së aplikohen në forma të ndryshme në Kosovë, Kosova duhet që sa më parë të shqyrtojë mundësinë e anëtarësimit në KE. Rregullat statutores të KE-së nuk parashohin hapa konkretë rreth procedurave të pranimit të shteteve të reja anëtare në KE. Hapat konkretë të anëtarësimit të shteteve të reja nuk mund të gjenden as në dokumentet bazë të KE-së, siç janë: Statuti i KE-së, Rregullat e punës së Këshillit të Ministrave, Rregullat e Punës së zëvendësve në Këshillin e Ministrave, si dhe Rregullat e punës së Asamblesë Parlamentare të KE-së.

⁷ Në periudhën transitorë që nga viti 1999, qytetarët e Kosovës kanë pësuar shkelje të shumta të të drejtave të njeriut si nga IPVQ-të, gjithashtu edhe nga bashkësia ndërkombëtare. Ngritja e padisë pranë Gjykatës Evropiane të Drejtësisë ka qenë e pamundur për arsye se Kosova nuk ka qenë anëtare e KE.

⁸ Në janar të këtij viti, opinioni i Asamblesë Parlamentare të KE ishte që negociatat në mes të Kosovës dhe Serbisë duhet të vazhdojnë deri në gjetjen e një zgjidhjeje të pranueshme për të dyja palët. Mbledhja e ardhshme e Asamblesë së KE pritet të mbahet në këtë muaj dhe edhe pse çështja e Kosovës nuk është në agjendë, pritet që të debatohet për situatën e re të krijuar pas 17 shkurtit, andaj ky debat do të tregoj disponimin e Asamblesë së KE për realitetin e ri në Kosovë si dhe pranimin e Kosovës në KE.

Statuti i KE-së njih dy organe kryesore të KE-së: Këshillin e Ministrave dhe Asamblesë Parlamentare (Konsultative), që mbështetet nga zyra e Sekretarit Gjeneral.⁹ Organ vendimmarrës është Këshilli i Ministrave të Jashtëm, kurse Asambleja Parlamentare është organ deliberativ, i cili vendimet e tij i komunikon në formë të opinionëve apo rekomandimeve. Këshilli i Ministrave mbledhet dy herë në vit, kurse Asambleja Parlamentare punimet e saj të rregullta i mban një herë në vit dhe ato vazhdojnë për disa muaj.¹⁰ Këshilli i Ministrave mbledhet zakonisht para seancës së rregullt të Asamblesë Parlamentare dhe pas seancës së Asamblesë Parlamentare.¹¹ Këshilli i Ministrave mban edhe takime të tjera, mirëpo këto takime mbahen nga zëvendësit e Ministrave të Jashtëm, e që njëherësh janë edhe ambasadorë të përhershëm në KE.

Sa i përket pranimit të shteteve të reja anëtare në KE, neni 3 i Statutit të KE-së thotë se çdo shtet evropian duhet t'i respektojë të drejtat e njeriut dhe parimet e shtetit ligjor. Çdo shtet evropian i cili plotëson parimet e nenit 3 të statutit të KE-së, mund të ftohet që t'i bashkohet KE-së.¹² Rregullorja e punës e Këshillit të Ministrave, respektivisht neni 25, thuhet se për t'u marr në konsideratë anëtarësimi i një shteti të ri në KE, iniciativa duhet të vjen nga një shtet anëtar i KE-së dhe propozimi për këtë duhet të futet me kohë në agjendë për mbledhjen e ardhshme të Këshillit të Ministrave të Jashtëm. Me rastin e marrjes në shqyrtim për pranim të një shteti të ri në KE, para marrjes së vendimit, Këshilli i Ministrave i kërkon opinion apo rekomandim Asamblesë Parlamentare.¹³ Para se të jap mendimin e saj, Asambleja Parlamentare formon një komision i cili mbikëqyr nga afër përputhjen e legjislacionit vendor me parimet ligjore të KE-së.¹⁴ Komisioni i caktuar nga Asambleja për të mbikëqyrur për nga afër situatën në Kosovë paraqet një raport para Asamblesë dhe në bazë të tij Asambleja me 2/3 e votave të anëtarëve merr vendim për apo kundër anëtarësimit të Kosovës në KE.¹⁵ Opinioni apo rekomandimi i Asamblesë për Këshillin e Ministrave ka rëndësi vendimtare, ngase edhe pse ky është një institucion konsultativ, mendimi i Asamblesë Parlamentare ka qenë vendimtar me rastin e pranimit apo refuzimit të një shteti të ri në KE. Në rast se rekomandimi i Asamblesë Parlamentare është pozitiv, atëherë Këshilli i Ministrave me 2/3 e votave vendos që t'i bëjë ftesë Kosovës për anëtarësim.¹⁶ Këshilli i Ministrave, përmes Sekretarit të Përgjithshëm, i dërgon ftesën për anëtarësim shtetit të ri dhe në ftesë përcaktohet edhe numri i delegatëve që do të përfaqësohen në Asamblesë Parlamentare, si dhe shumica e caktuar e kontributit financiar vjetor në buxhetin e përbashkët të KE-së.¹⁷

Mirëpo, anëtarësimi i Kosovës në KE mund të bllokohet nëse çështja e pranimit të Kosovës në KE shqyrtohet në njërin nga takimet e zëvendësve të Ministrave të Jashtëm në kuadër të Këshillit të Ministrave. Sipas Statutit të KE-së dhe Rregullave të punës së Këshillit të Ministrave, çdo anëtar i Këshillit të Ministrave duhet që të

⁹ Neni 10 i Statutit të KE.

¹⁰ Neni 32 i Statutit të KE.

¹¹ Neni 21 i Statutit të KE.

¹² Neni 4 i Statutit të KE.

¹³ Rezoluta e këshillit të Ministrave e miratuar në mbledhjen e 8 të këshillit në maj 1951.

¹⁴ Bazuar në Rezolutën 1115 (1997) e Asamblesë Parlamentare mbi krijimin e komisioneve verifikuese. Gjithashtu komisionet mbikëqyrëse ekzistojnë edhe pas anëtarësimit të vendit në KE dhe varësisht nga shkalla e respektimit të të drejtave të njeriut, komisioni mund të propozoj edhe largimin e vendit ka anëtarësia e KE.

¹⁵ Neni 29 i Statutit të KE dhe rregulla 40 e Rregullores së punës së Asamblesë Parlamentare.

¹⁶ ¹⁶ Neni 20.c i Statutit të KE.

¹⁷ Rregullorja e punës së Këshillit të Ministrave, neni 25 paragrafi i II.

caktojë një përfaqësues të përhershëm i cili do të zëvendësojë Ministrin e Jashtëm në takimet jo të rregullta të Këshillit të Ministrave.¹⁸ Zëvendësit e Ministrave të Jashtëm kanë kompetenca vendimmarrëse të njëjta me Ministrat e Jashtëm dhe mund të debatojnë të gjitha çështjet të cilat janë në kompetencë edhe të Këshillit të Ministrave në nivel të Ministrave të Jashtëm. Në Rregullat e punës së zëvendësve në Këshillin e Ministrave parashihet edhe vendimmarrja me konsensus për disa çështje me rëndësi, ndër to edhe për vendimin rreth pranimi apo jo të shteteve të reja në KE.¹⁹ Mirëpo, vendimi i zëvendësve të Ministrave të Jashtëm për pranim të Kosovës në KE mund të anashkalohet²⁰, në rast se çështja e anëtarësimit të Kosovës në KE shqyrtohet në njërin nga mbledhjet e Këshillit të Ministrave në nivel të Ministrave të Jashtëm e jo në nivel të zëvendësve të tyre. Për këtë ftesa duhet të vijë nga brenda, ku në njërin nga mbledhjet e Këshillit të Ministrave të Jashtëm njëri nga shtetet anëtare ngrit çështjen e anëtarësimit të Kosovës në KE. Por prapë se prapë, në proces të shqyrtimit të ftesës për anëtarësim të Kosovës në KE, ekziston mundësia që çështja e Kosovës të diskutohet në kuadër të zëvendësve të Ministrave të Jashtëm, ngase këta mbajnë mbledhje të rregullta javore dhe dyjavore.

PËRFAQËSIMI I KOSOVËS NË BUXHETIN DHE INSTITUCIONET E KE-SË

Si do të dukej anëtarësimi i Kosovës në KE? Në këtë pjesë do të përshkruhet mënyra e përfaqësimit të Kosovës në institucionet e KE-së, si dhe kontributin financiar që Kosova do të paguajë në buxhetin e përbashkët të KE-së.²¹

Kontributi i Kosovës në Buxhetin e KE

Shuma financiare që duhet të paguaj çdo shtet anëtar në buxhetin e përbashkët të KE-së llogaritet duke u bazuar në Rezolutën (94)31 të Këshillit të Ministrave dhe formula e llogaritjes bazohet në numrin e përgjithshëm të popullsisë dhe në GDP-në kombëtare të tri viteve të fundit. Të dhënat merren nga pasqyrat e Bankës Botërore apo të FMN-së. Shuma minimale e kontributit financiar për çdo shtet është 0.12% e totalit të buxhetit të KE-së. Me 0.12% kontribuojnë Maqedonia, Shqipëria, Mali i Zi, Armenia, Qipro, Estonia, Islanda dhe IRJ e Maqedonisë. Edhe Kosovës mund t'i kërkohet që të kontribuoj me 0.12% të shumës së përgjithshme të buxhetit vjetor të KE-së, që e kthyer në euro për vitin 2008 kjo shumë është 241,199.52€. Shuma financiare në euro mund të ndryshoj nga viti në vit, mirëpo jo edhe përqindja prej 0.12%.²²

Kosova dhe Këshilli i Ministrave i KE-së

Këshilli i Ministrave apo Komiteti i Ministrave ka 47 anëtarë – nga një anëtar nga çdo shtet anëtar në KE. Në Këshillin e Ministrave marrin pjesë Ministrat e Jashtëm të vendeve anëtare. Çdo anëtar në Këshillin e Ministrave ka një votë dhe vota e të

---

¹⁸ Neni 14 i Statutit të KE.

¹⁹ Rregulla 9.f. e Rregullave të punës së zëvendësve në Këshillin e Ministrave.

²⁰ <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1133029&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75> (konsultuar më 2.IV.2008)

²¹ Ky parashikim është bërë duke krahasuar Kosovën me vendet tjera anëtare të KE, të cilat janë të përafërta për nga numri i popullsisë, territori dhe GDP-ja nacionale.

²² Rezoluta (94)31 e Këshillit të Ministrave të KE mbi metodën e kalkulimit të shkallës së kontributeve që shtetet anëtare në buxhetin e KE, miratuar nga Këshilli i Ministrave më 4 nëntor 1994.

gjithëve është e barabartë. Gjithashtu, që nga viti 1951 është vendosur që shtetet të delegojnë një përfaqësues të përhershëm në Strasburg, i cili do të luaj rolin e ambasadorit në KE si dhe në disa raste mund të zëvendësoj Ministrin e Jashtëm të vendit dhe me këtë rast ai ka kompetenca vendimmarrëse. Në këtë institucion Kosova do të përfaqësohet nga Ministri i Jashtëm si dhe nga ambasadori i cili do të caktohet si përfaqësues i përhershëm në KE.

Kosova dhe Asambleja Parlamentare e KE

Asambleja e KE-së është organi më i vjetër parlamentar evropian, si dhe konsiderohet si institucioni parlamentar ndërkombëtar i dyti për nga rëndësia dhe fuqia roli që luan, pas parlamentit Evropian.²³ Por edhe përkundër kësaj, Asambleja është një organ konsultativ dhe nuk ka kompetenca vendimmarrëse, përveç në rastet kur vendoset për pranimin e anëtarëve të rinj. Momentalisht Asambleja e KE-së ka 636 anëtarë, ku 318 janë përfaqësues kurse 318 të tjerë janë zëvendës. Për dallim nga Këshilli i Ministrave ku çdo anëtar ka një votë, në Asamblenë Parlamentare të KE-së çdo vend është i përfaqësuar nga një numër jo i barabartë i përfaqësuesve, ku numri ndryshon nga shteti në shtet, nga 2 (shtetet më të vogla) deri në 18 (shtetet më të mëdha). Mbledhjet e rregullta të Asamblesë janë një herë në vit, zakonisht në fillim të çdo viti dhe punimet zhvillohen në disa pjesë. Gjithashtu Asambleja mund të thërras edhe mbledhje të jashtëzakonshme. Vendimet merren me shumicën e thjeshtë, si dhe me 2/3 e votave, varësisht nga çështjet për të cilat merren vendimet. Duke marrë parasysh përfaqësimin e gjertanishëm të vendeve të ndryshme në Asamblenë Parlamentare të KE-së, mund të supozojmë se Kosova do të përfaqësohet me 2 ose 3 deputet në asamblenë e KE-së, si dhe me 2 apo 3 zëvendës të tyre.²⁴ Njëri nga ta duhet të jetë femër ngase rregulli kërkon që përbërja e delegacionit të përfaqësoj edhe përbërjen gjinore në kuadër të parlamentit kombëtar. Deputetët zgjidhen zakonisht për një seancë të rregullt, që i bie për një vit të plotë dhe ata duhet të zgjidhen nga përbërja e Kuvendit të Kosovës apo të zgjidhen nga Kuvendi i Kosovës, e që nënkupton se mund të jenë edhe jo anëtarë të Kuvendit të Kosovës. Lista me përfaqësuesit e zgjedhur duhet t'i dërgohet Asamblesë para se të filloj seanca e rregullt vjetore. Njëri nga përfaqësuesit duhet që të caktohet edhe si kryetar i grupit të deputetëve nga Kosova.

Kosova dhe Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut

Me pranimin eventual të Kosovës në KE, Kosova ka të drejtë që të përfaqësohet me një anëtar në Gjykatën Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Zgjedhjen e gjyqtarit në këtë institucion e bën asambleja e KE-së pasi që të ketë pranuar tri propozime nga shteti aplikues. Qeveria e Kosovës duhet të themelojë një komision ad-hoc i cili përmes një konkursi publik do të bënte përzgjedhjen e tre gjyqtarëve, ku njëri nga ta do të zgjidhej si përfaqësues i Kosovës në Gjykatën Evropiane për të Drejtat e Njeriut.²⁵

²³ Zlatko Šabić. Building democratic and responsible global governance: The role of International Parliamentary Institutions. Parliamentary Affairs, Vol.61, Nr.2, 2008. Fq.262.

²⁴ Shqipëria ka 4 përfaqësues dhe 4 zëvendës, kurse Mali i Zi ka 3 përfaqësues dhe tre zëvendës.

²⁵ Mali i Zi është shteti më i ri i pranuar në KE. Për zgjedhjen e gjyqtarit në këtë institucion, Mali i Zi ka shpallur konkurs ku ka kërkuar që të aplikojnë për këtë post gjykatës të cilët kanë 15 vite përvojë pune si dhe të njohin së paku njëri nga gjuhët punuese të KE. Përzgjedhjen e kandidatëve ishte bërë nga një komision ad hoc i themeluar me një vendim të qeverisë së Malit të Zi. Pas përzgjedhjes së tre kandidatëve nga ana e këtij komisioni, emrat e tyre së bashku me rezymetë i ishin dërguar Drejtorit

Kongresi i autoriteteve lokale dhe rajonale

Kongresi i Autoriteteve Lokale dhe Regjionale ("Kongresi") është organ konsultativ i KE-së dhe punimet i zhvillon në dy dhoma: Dhoma e Autoriteteve Lokale dhe Dhoma e Autoriteteve Regjionale. Puna e "Kongresit" bazohet kryesisht në Kartën Evropiane për Vetëqeverisje Lokale dhe është organ i cili lobon për zhvillimin e demokracisë në nivel lokal dhe regional si dhe ngritjen e kapaciteteve të këtyre autoriteteve. Ndhurma praktike e "Kongresit" jepet në forma të ndryshme përmes disa organizatave si dhe përmes rregullave ligjore.²⁶ Përfaqësimi i Kosovës në "Kongres" do të jetë i barabartë me numrin e përfaqësimit në Asamble, ku në Dhomën e Autoriteteve Lokale do të marrin pjesë dy apo tre kryetarë të komunave të Kosovës²⁷ dhe në Dhomën e autoriteteve Regjionale po ashtu do të marrin pjesë dy apo tre përfaqësues, mirëpo nuk mund të thuhet se si mund të shkojë përfaqësimi në këtë organ, kur dihet se sipas organizmit territorial në Kosovë, Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45 mbi vetëqeverisjen e komunave në Kosovë nuk parasheh njësi regjionale në territorin e Kosovës, por vetëm komunitat.²⁸

Institucione të tjera të KE-së janë edhe Sekretariati i Përgjithshëm, Komisionari Evropian për të Drejtat e Njeriut, si dhe Fondacioni i të rinjve të Evropës, institucione të cilat konsiderohen si institucione të pavarura dhe të pa ndikueshme nga interesat e shteteve nacionale.

PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Kosova i plotëson kushtet për të qenë shtet anëtar i KE-së dhe institucionet e Kosovës duhet të fillojnë përgatitjet për anëtarësim duke ndjekur hapat e përshkruar më lartë. Procedurat për praninë të shteteve të reja janë komplekse dhe të në disa raste edhe të paqarta. Që nga ftesa për anëtarësim e deri tek anëtarësimi i plotë i Kosovës në KE mund të kalojë përafërsisht një vit, varësisht nga obligimet që duhet të përmbush Kosova.

Ekonomikisht, anëtarësimi i Kosovës në KE do t'i kushtoj buxhetit të Kosovës, kurse financiarisht Kosova nuk do të përfitojë nga anëtarësimi i saj në KE. Juridikisht gjyqësori Kosovar do të përfitojë nga anëtarësimi në Gjykatën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, ashtu si dhe qytetarët e Republikës së Kosovës. Përfaqësimi i

---

Gjeneral për të Drejtat e Njeriut dhe Çështje Ligjore. Listën me emra e dorëzon ambasadori i përhershëm pranë KE. Kjo listë me emrat e tre anëtarëve dhe rezymetë e tyre i është dërguar për aprovim Asamblesë së KE dhe pritet që të merret vendimi në njërin nga mbledhjet e ardhshme të Asamblesë Parlamentare të KE.

²⁶ Ndhimesat për autoritetet lokale dhe rajonale jepet përmes projekteve si: Rrjeti Evropian i Organizatave të Trajnimit për Autoritetet Lokale dhe Rajonale (ENTO), Agjencitë e Demokracisë Lokale (LDA), etj.

²⁷ Njëri nga kryetarët e komunave me siguri do të kërkohet që të jetë nga komuniteti serb apo përfaqësues i komunës me shumicë serbe. Mali i Zi është i përfaqësuar nga tre kryetar të komunave ku njëri nga ta është shqiptar (Gëzim Hajdinaga – Kryetar i komunës së Ulqinit). Kurse Maqedonia është e përfaqësuar me tre përfaqësues shqiptarë (nga gjashtë gjithsejtë) në "Kongres". Serbia përfaqësohet nga gjashtë kryetarë të komunave të ndryshme, si dhe gjashtë përfaqësues të regjioneve, siç janë Vojvodina, Kragujevci, Beogradi dhe Novi Sadi.

²⁸ Shqipëri në Dhomën e Autoriteteve Lokale është e përfaqësuar nga kryetarët e komunave të Kavajë, Bradesh, Hore-Vranisht dhe Kuçovë; kurse në kuadër të Dhomës së Autoriteteve Regjionale është e përfaqësuar me kryetarët e bashkësive të Tiranës, Durrësit, Elbasanit dhe Fierit.

Kosovës në Kongresin e Autoriteteve Lokale dhe Rajonale do të rris efikasitetin e qeverisjes komunale dhe do të përfitojë ndihmë profesionale dhe me trajnime përmes programeve që ofron “Kongresi”. Pjesëmarrja e Kosovës në Asamblenë Parlamentare të KE-së do të mundësonte integrimin e Kuvendit të Kosovës për herë të parë në një institucion ndërkombëtar parlamentar dhe kjo do të jetë një përvojë e mirë rreth integritit të Kuvendit të Kosovës në të ardhmen edhe në institucionet tjera parlamentare, siç janë Unioni Ndër-Parlamentar dhe Parlamenti i Evropës (BE).

Debati i organizuar nga Komisioni parlamentar për Integritime Evropiane është hapi i parë që po ndërmerret në këtë drejtim, andaj përfundimet dhe rekomandimet e nxjerra nga ky dëgjim publik duhet të parashtrohen edhe në njërin nga seancat plenare të Kuvendit të Kosovës.

Instituti GAP, përmes Komisionit parlamentar për Integritime Evropiane, rekomandon që:

- Kuvendi i Kosovës të debatojë sa më parë lidhur me anëtarësimin e Kosovës në KE;
- Kuvendi i Kosovës të zotohet se do të zbatojë të gjitha konventat relevante të KE-së;
- Kuvendi të autorizojë qeverinë që kjo e fundit të ndërmerr hapa konkretë lidhur me çështjen e anëtarësimit në KE-së dhe të llojë tek vendet anëtare të KE-së të cilat ende nuk e kanë njohur Republikën e Kosovës;
- Qeveria e Kosovës të themelojë sa më parë Ministrinë e Punëve të Jashtme dhe të krijohet një grup ndërinstitucional për pranimin e Kosovës në KE;
- Të kërkohet ndihma e një shteti anëtar të KE-së përmes së cilit Kosova do të ftohej për anëtarësim në KE;
- Kuvendi të miratojë rregullat rreth përzgjedhjes së përfaqësuesve të Kosovës në kuadër të institucioneve të KE-së.

ANEKS

FJALORTH TERMASH TË PËRDORURA NË KËTË SHKRIM

Këshilli i Evropës – është organizatë ndërkombëtare e shteteve të Evropës e cila u themelua më 5.5.1949 dhe tani ka 47 shtete anëtare. Qëllimi i Këshillit të Evropës është avancoj mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe shtetit ligjor, demokracinë parlamentare dhe zhvillim të rajoneve lokale brenda shteteve. Këshilli i Evropës dallon nga Unioni Evropian, këto dyja janë organizata të ndryshme evropiane. Këshilli i Evropës gjithashtu dallon nga Këshilli Evropian. Këshilli Evropian (European Council) është institucion i Unionit Evropian dhe përbëhet nga shefat e shteteve anëtare të UE; kurse Këshilli i Evropës (Council of Europe) është organizatë ndërkombëtare më e gjerë se sa Këshilli Evropian.

Zëvendësit e Ministrave të Jashtëm – janë përfaqësues të përhershëm në Strasburg në nivel të ambasadorëve të cilët zëvendësojnë Ministrat e Jashtëm në kuadër të takimeve të Këshillit të Ministrave. Zëvendësit e Ministrave të jashtëm kanë kompetencë të debatojnë të gjitha çështjet të cilat bien në fushë-veprimtarinë e Këshillit të Ministrave në nivel të Ministrave të Jashtëm, dhe gjithashtu mund të marrin vendim të plotfuqishëm.

Këshilli i Ministrave – është organi vendimmarrës i KE i cili përbehet nga Ministrat e Jashtëm të të gjitha vendeve anëtare apo nga përfaqësuesit e përhershëm diplomatike qe kane këto shtete ne Strasburg. Këshilli i ministrave është gjithashtu organ qeverisës ku ne mënyrë te barabarte dhe ne mënyrë kolektive mund te diskutohet për probleme te ndryshme qe ballafaqojnë shoqërinë Evropiane dhe te formulohen zgjidhje te ndryshme. Këshilli i ministrave, se bashku me asamblenë parlamentare, mbrojnë vlerat themelore te KE dhe monitorojnë shtetet anëtare ne respekt me përputhshmërinë e tyre ne këto marrëveshje.

Asambleja Parlamentare është organ deliberativ i KE i cili merr vendime në formë të opinionëve dhe rekomandimeve. Asambleja Parlamentare mban takimet e rregullta një herë në vit të cilat zgjasin për disa muaj. Asambleja ka 318 përfaqësues të cilët zgjidhen nga parlamentet e shteteve anëtare, si dhe 318 zëvendës të përfaqësuesve të cilët zëvendësojnë përfaqësuesit në rast mungese.

Statuti i KE – është dokumenti bazë i funksionimit të KE i cili fillimisht u nënshkrua në Londër më 5 maj 1949 dhe u amendamentuar disa herë për gjatë viteve.

Rregullat e punës së Asamblesë Parlamentare – është Rregullorja e brendshme e Asamblesë e cila përshkruan mënyrën e votimit, përfaqësimit, përcaktimin e agjendës, zgjedhjen e kryetarin dhe komisioneve, etj.

Rregullat e punës së Këshillit të Ministrave – është Rregullorja e brendshme e Këshillit të Ministrave e cila përcakton çështjet e votimit, kuorumit, mbajtjes së takimeve, etj.

Rregullat e punës së zëvendësve në Këshillin e Ministrave – është Rregullorja e punës së zëvendësve të Ministrave të Jashtëm në kuadër të Këshillit të Ministrave të KE.

Gjykate Evropiane për të Drejtat e Njeriut - është institucion gjyqësor i KE i cili merret me shqyrtimin e rasteve të shkeljes së të drejtave të njeriut në kuadër të shteteve anëtare të KE. Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut dallon nga Gjykata Evropiane e Drejtësisë e cila është institucion gjyqësor i Unionit Evropian.

Kongresi i Autoriteteve Lokale dhe Rajonale - është institucion parlamentar deliberativ i KE në të cilën marrin pjesë kryetarët e komunave dhe kryetarët e regjioneve. Qëllimi i kongresit është që të rrisë demokracinë në nivel lokal dhe regional.

Sekretari i Përgjithshëm i KE - është institucion ndihmës i KE i cili mbështet punën e Asamblesë dhe Këshillit të Ministrave. Zgjedhja e Sekretarit të Përgjithshëm dhe zëvendësit të tij bëhet nga Asambleja Parlamentare. Sekretariati ka afro 1800 punonjës të cilët paguhen nga buxheti i përbashkët i KE.

Buxheti i përbashkët i KE nënkupton buxhetin e KE që shërben për të financuar punën e Sekretariatit të KE. Të hyrat në këtë buxhet vijnë nga shtet anëtare duke u bazuar në numrin e popullsisë dhe GDP e përgjithshme të vendit. Përderisa shpenzimet e përfaqësimit në nivel të Asamblesë dhe Këshillit të Ministrave duhet të sigurohen nga çdo shtet për vete.